

Gode Nyheder

*Interview med David Jakobsen, Bruno Knutzen,
Rene Ottesen og Jesper Veiby*

Kristent Institut

Artiklen er udgivet i regi af Kristent Institut
og må frit videreformidles, blot det sker uforandret

1. *Hvad er Evangeliet? (Hvad er helt præcist "de gode nyheder"? Hele Skriften? Frelsesbudskabet? Et synonym for en kerne af sandheder eller noget helt fjerde?)*

Jesper Veiby: Skal jeg lægge ud, så må det være med at berøre dilemmaet mellem en bred eller en snæver definition, som begge har noget for sig.

På den ene side er det ikke helt urimeligt at ville definere evangeliet bredt som "Guds frelsesplan". Herved kommer evangeliet til at handle om hele den store fortælling om fald og genoprettelse, samt gudsrigets lejlighedsvis og til sidst endelige manifestation, og det er let at trække tråde herfra til alle områder i livet, hvor gudsriget selvfølgelig ikke kun manifesterer sig i frelse og genfødsel, men også i f.eks. relationer og forvalterskab. Nogle af referencerne til evangeliet i Skriften rummer da også en bredere henvisning til gudsriget hhv. kirkens hele arbejde og forkyndelse, f.eks. Matt.4,23 og Fil.1,5.

På den anden side anvender Skriften andre steder betegnelsen "evangeliet" i en langt mere snæver betydning. Vendinger som "forkyndte evangeliet" i f.eks. Luk.9,6 og Apg.8,12, eller "tro på evangeliet" fra Mark.1,14 udelukker i praksis en helt så omfangsrig betydning og beskriver snarere evangeliet som et saliggørende budskab, der frelser den sjæl, som tager imod det i tro. I en sådan snæver forstand kan evangeliet bedst defineres som det budskab, man må tro på for at have evigt liv, jvnf. Rom.1,3-4, Rom.10,9 og Apg.17,18 - omhandlende Jesu guddommelighed, forsonende død og efterfølgende opstandelse.

I den sidste og snævre betydning skiller evangeliet sig dermed ud fra de mange andre spørgsmål, hvor der trods alt er rum for at være uenig og tage fejl. Af samme grund er det afgørende i forbindelse med evangeliets forkyndelse, at de pågældende sandheder bliver formidlet. En ufærdig appel om at "blive kristen" eller "invitere Jesus indenfor i dit liv" kvalificerer således ikke nødvendigvis, mens et krav om tillige at efterleve ekstra, ydre krav (f.eks. omskærelse) omvendt perverterer evangeliet.

Evangeliet rummer både bredde og dybde, uden at der er indre modsætninger heri, men jeg hælder alligevel til den snævre definition som den mest bibelske og i praksis mest anvendelige, også som afsæt for den videre samtale.

Rene Ottesen: Da jeg i sin tid gik på Pinsevækelsens Højskole, blev vi opfordret til at blive venner med det værktøj, som skulle hjælpe os til at få udvidet vores teologiske horisont. Ét af temaerne handlede netop om hvad evangeliet egentligt er.

Den anglosaxiske oversættelse af "go'spel" er "historien om Gud", "den gode historie" eller "de gode nyheder". Denne oversættelse stemmer fint overens med det græske begreb "euaggelion".

Det lader altså ikke til, at evangeliet for de tidligste kristne var en titel på et skrift eller ét enkelt menneskes fortælling. Evangeliet er for den tidligste kirke den gode historie om Jesus (se Rom 1,1-4). Det med historien eller narrativet vil jeg gerne vende tilbage til senere.

Når jeg læser evangeliet, så læser jeg den gode historie om Gud, og om hvordan menneskebørnene blev befriet fra frygten for døden (Hebr. 2,14-15). Romerbrevet er den udvidede og storslåede historie om, hvordan Gud dealer med døden som menneskenes kardinaludfordring. Den historie er hele Bibelen jo præget af (læs Hebræerbrevet); en historie, hvor Gud gentagende gange kipper med flaget for at fortælle, at løsningen på dødsproblemet findes hos ham. Derfor taler de klassiske jødiske skrifter i Det gamle testamente gentagne gange om Jesus (Luk. 24,44).

Når den gode historie om Gud og hans frelsesplan på mangfoldige måder er blevet fortalt siden verdens skabelse (Hebr. 1,1-4), så kan vi uden at øve vold på ordet evangelium sige, at historien, som er fortalt i de 66 meget forskellige bibelskrifter, er evangeliet.

Spørgsmålet er så, om evangeliet er dynamisk? Og hvad betyder det, når Johannes skriver, at endetidens forfulgte kristne har besejret den Onde "ved Lammets blod og ved deres vidnesbyrds ord. De havde ikke livet for kært til at gå i døden." (Åb. 12,11) Skal det forstås sådan, at "Lammets blod" er den korsforkyndelse, som Paulus i første Korinterbrev præsenterede som et godt og nødvendigt forbillede for enhver forkynder og "evangelist"? (Spørgsmålet kunne også være om disse to tjenester eller funktioner i kirken grundlæggende ikke burde dække det samme, hvis hele Bibelen er evangeliet?) Og er udsagnet "deres vidnesbyrds ord" ikke et udtryk for den betydning, Jesus har haft i deres liv? I så fald fortsætter evangeliet med udgangspunkt i korset og opgøret med døden sin fortælling i nye

afskygninger, med nye facetter og med endnu større kraft af den simple grund, at der bliver flere og flere forskellige mennesker, som fortæller.

Dette perspektiv kan på enestående vis knyttes sammen med narratologien, som er en disciplin inden for retorikken.

Med fare for at nærde lidt, vil jeg henlede opmærksomheden på én af nyretorikkens teoretikere. Han hedder Walter Fisher. Tillad mig at gennemgå hovedlinjerne i hans overvejelser. Fisher tager sit udgangspunkt i "homo narrans" som en ny metafor, han selv etablerer. "Homo narrans" bliver for ham en mastermetafor, der indbefatter alle dele af den essentielle menneskelige natur.

Fisher nævner fire eller fem forudsætninger for strukturen af det, han betegner som det narrative paradigme:

For det første mener Fisher, at mennesket fra fødslen er en historiefortællende skabning, som med sin fortælling etablerer en "meningsfuld livsverden". Som "homo narrans" er vi en samtale, som med dens enhed understøtter vores eksistens. Hvis vi betragter denne antagelse i lyset af Joh 1,14, så er inkarnationen med Johannes' ord et udtryk for, at Guds historie blev tilgængelig og forståelig. Hans historie, som er uden begyndelse og afslutning, er et udtryk for hans eksistens.

For det andet arbejder Fisher med begrebet "gode grunde": "Good reasons are the stuff of stories, the means by which humans realize their nature as reasoning-valuing animals."(!) De "gode grunde" i narrationen gør mennesket i stand til at kommunikere på tværs af tid og kultur, fordi historien er en metakode. Dette historiske sprog, som alle taler, giver igen let adgang til at skabe identifikation. Denne "historiens metakode" gør os i stand til at forstå andre menneskers handlinger, fordi vi alle udlever historier i vore liv, og fordi vi forstår vore liv i historiens vendinger. Igen med udgangspunkt i Johannes, så er Jesus historien. Han identificerer sig ved sin inkarnation og hjælper med sin menneskebliven til at skabe forståelse for Gud. Her bevæger vi os ind i det andet spørgsmål omkring evangeliet og mission. Mission er at skabe forståelse om Gud gennem fortællingen om Jesus.

For det tredje bruger Fisher udtrykket "narrativ rationalitet" som et udtryk for den måde, hvorpå mennesker tænker, når de oprigtigt og med vished foretager et ræsonnement. Narrativ sandsynlighed

og troskab er væsentlige elementer i rationaliteten. Her er det desuden vigtigt at nævne, at den narrative rationalitets operative princip frem for drøftelsen er identifikation.

Endelig mener Fisher, at det narrative paradigme tilvejebringer et radikalt demokratisk grundlag for social-politisk kritik, som giver folk mulighed for at bedømme historien, de får fortalt, og som de måske selv er en del af. Fisher henviser til Aristoteles, der siger, at folk har en naturlig tilbøjelighed til at foretrække det sande og det retfærdige.

Jesper Veiby: Interessant vinkel, Rene. Jeg kan sagtens gribe om evangeliet som et narrativ, eller måske rettere som "alle fortællingers moder", hvis man må være så fri.

Men jeg føler trang til at indskyde en bibe-mærkning af hensyn til dem, som måske har stødt på narrativer som koncept, men i en mere relativistisk kontekst. Der er jo næppe tvivl om, at nogle mener, at narrativer er noget ret subjektivt, som mennesker skaber for at skabe mening med deres tilværelse. Men i kristen kontekst er det ikke (blot) fortællingen i sig selv, som er meningsfyldt, men derimod den historiske og faktuelle virkelighed, der fortælles om. Liberalteologen kan jo også anskue Jesu opstandelse som en smuk "fortælling" af en vis symbolsk værdi, men troen forudsætter, at fortællingen tages alvorligt og ikke ses blot som en fortælling, men som en faktisk *genfortælling* af historiske begivenheder. Og her er det vel bedre at sige, at de historiske begivenheder *giver* mening, fremfor at fortællingen *skaber* mening? - selvom de naturligvis må fortælles for at blive erfaret og troet.

David Jakobsen: Markus evangeliet 1:1 præsenterer kernen af hvad evangeliet er: den gode nyhed om Jesus Kristus, Guds søn. Ordet er "evangelion" og bruges typisk i Gamle Testamente og uden for Bibelen om sejrreporter fra slagmarken. Da filistrene slog Sauls tropper ved Gilboas bjerg, "sendte de bud rundt i filistrenes land for at bringe sejrskudsbudet ud." (1Sam 31:9) Ordet er her evangeliet, de gode nyheder. Ca. 10 år før Jesu fødsel blev Augustus' fødselsdag forkyndt som gode nyheder.¹ For Esajas er de gode nyheder knyttet til Guds indgreb, hvor fred og frihed for fanger skal opfyldes for Guds folk. (Es 52:7 og 61:1-3).

Evangeliet er altså i sit hjerte historien om Jesus Kristus. Det, han gjorde, og det, han lærte, som

¹ Pillars Commentary on Mark 1:1

Lukas opsummerer sit eget evangelium (Apg.1,1). Denne historie er dog ikke blot en beretning om historiske fakta, men også om den teologiske og kosmologiske betydning bag disse begivenheder. I Gamle Testamente sendte Gud profeter til at fortolke for folket, hvad Guds gerninger var (Amos.3,7). I Ny Testamente er Jesus selv fortolkeren, først og fremmest af hvad Han gør og lærer, og denne åbenbaring har han givet til sine apostle, der nu forkynder os fortolkningen af, hvad Jesus gjorde og lærte, med ord som Ånden har lært dem. "Jer er det givet at kende Himmerigets hemmeligheder," sagde Jesus (Matt 13:11). Og han lovede dem, at Ånden ville tage fra ham og give til dem (16,14). Dette budskab fra Jesus er det, som han forkyndte for to disciple på vej til Emmaus i Luk.24,25-27. Det er budskabet om ham i Gamle Testamente (Moses, Profeterne og Skrifterne) med fokus på, hvorfor Jesus måtte lide og gå ind til sin herlighed.

Denne tredeling af evangeliet kan ses hos Paulus, der således er den yderste ramme om evangeliet, i Rom.16,25-27.²

Evangeliet er:

1) Apostlenes budskab

2) Jesu Kristi budskab og

3) Åbenbaringen af den hemmelighed, der har været hyllet i tavshed i evige tider.

Åbenbaringen har til hensigt at gøres kendt for alle folkeslag med henblik på at føre dem til troslydighed, til Guds ære ved Jesus Kristus.

Opsummeret så er evangeliet i dens snævraste betydning ordet om Kristus, hvad han gjorde og lærte, og i dens bredeste betydning så er det profeterne og apostlenes budskab om Ham - altså hele skriften.

Bruno Knutzen: Evangeliet betyder de gode nyheder. Evangeliet er synonymt med Guds frelsesplan. Gud har valgt at give os denne frelsesplan - evangeliet - i Bibelens 66 bøger. Noget er helt åbenbart i Bibelen, og andet er mere skjult, men summen af Guds ord er sandhed.

De gode nyheder - evangeliet - er, at mennesket, som var død i sine overtrædelser og synder

(Ef.2,1), kan blive født på ny (Johs.3,3), blive en helt ny skabning (2.Kor.5,17) - og således leve et liv i overflod! (Johs.10,10).

Kort kan evangeliet sammenfattes således:

1) Menneskets skabelse;

2) Menneskets fald;

3) Guds frelsesplan til genopretning - åbenbaret allerede i Edens have i proto-evangeliet: Kvindens sæd skal knuse slangens hoved. Barnet, som er født af kvinden, altså Jesus, skulle sejre og genoprette fællesskabet med Gud;

4) Gennemførelsen af frelsesplanen med inkarnationen og påskedramaet som højdepunkter. Opstandelsen fra de døde, Kristi himmelfart og pinsen er klimaks; og

5) Missionsbefalingen, hvor evangeliet - Guds frelsesplan - skal forkyndes for alle mennesker i alle lande.

Evangeliet er således Gud, som giver liv til det faldne menneske!

2. Hvordan hænger evangeliet sammen med missionsbefalingen - og evangelisation med mission? (Er det i virkeligheden et og samme? Er mission blot tværkulturel evangelisation? Er mission andet og mere end dette? Og hvad er kirkens mission: evangelisation, mission eller mere til?)

Jesper Veiby: Hvis man forstår evangeliet som frelsesbudskabet, så ligger det lige for at forstå missionsbefalingen i Matt.28 som en befaling om verdensomspændende evangelisation. Alternativt og med særligt blik for de etniske og kulturelle forskelle mellem mennesker at definere mission som sidste led i den række, som beskrives i Apg.1,8 ("...i hele Judæa og Samaria og lige til jordens ende") skiftende fra evangelisation over tværkulturel evangelisation til verdensmission. Substansen er imidlertid den samme, nemlig forkyndelsen af evangeliet, blot i en anden kontekst og på andre præmisser.

Jeg vil blot hævde, at dette ikke er, hvad teksten siger. Missionsbefalingen er ikke en evangelisationsbefaling, men en discipelgørelsesbefaling, og der er mere end en nuanceforskel heri.

"Gør alle folkeslag til mine disciple" lyder befalingen, idet I henholdsvis døber dem og lærer dem, altså henholdsvis bringer dem til tro og efterføl-

² "Ham, som formår at styrke jer med mit evangelium og Jesu Kristi budskab, med åbenbaringen af den hemmelighed, der har været hyllet i tavshed i evige tider, men som nu er bragt for dagen og gennem profetiske skrifter på den evige Guds befaling gjort kendt for alle folkeslag for at føre dem til troslydighed - ham, den eneste, vise Gud være ære ved Jesus Kristus til evig tid! Amen."

gende oplærer og udruster dem. I hvert fald forudsat man her forstår omtalen af dåb som synonymt med frelsesoplevelsen og den første stillingtagen til evangeliet, hvilket jeg mener, der er god grund til. Og samtidig forudsat, at Jesus mente, hvad han sagde, da han sagde "alt det, jeg har lært jer", nemlig ikke blot "hele evangeliet" (i den snævre betydning), men også alt det andet, han havde sagt (og som Helligånden efterfølgende ville minde os om).

Evangelisation bliver hermed første skridt eller den ene halvdel af missionsbefalingen, men ikke befalingens "hvad", snarere en del af dens "hvordan", altså ikke missionsbefalingens endemål i sig selv, omend naturligvis en essentiel ingrediens.

Jeg synes derfor, det er værd at bemærke, at også de "indadrettede" og i hyperevangelistiske kredse måske lidt uglesete tjenester i lige så høj grad er med til at fuldføre missionsbefalingen som de mere udadrettede, evangeliserende og missionerende tjenester. De udfører nemlig den anden halvdel af opgaven ved at "lære dem alt...". Derfor ser jeg heller ikke missionsbefalingen som blot et påbud om verdensomspændende evangelisation, selvom denne selvsagt er en integreret del heraf. Missionsbefalingen ser jeg som et mandat til kirkens hele arbejde, vel vidende at der ikke er noget discipelgørende arbejde uden forudgående evangelisation, men heller ingen meningsfyldt evangelisation, hvis man ikke kan og vil påtage sig opgaven med den efterfølgende omsorg, vejledning, oplæring og udrustning.

David Jakobsen: Evangeliet hænger uløseligt sammen med missionsbefalingen, fordi det var en del af det, Jesus lærte, og fordi Jesus selv er Guds mission til verden. Det er Gud, der blev kød og blod for at åbenbare sig selv for os. Og evangeliet er ordet om dette - givet ved profeterne, Jesus selv og hans apostle - der sigter imod at føre hele verden til troslydighed. Evangeliet er på mission, og det er et levende ord, der bærer frugt i os ved at gøre os til en videre missionsstation for ordet om Kristus.

Paulus brev til Romerne er et godt eksempel her. Hans brev havde bla. til hensigt at forberede evangeliets videre virke til Spanien. Mission indeholder mere arbejde end blot at fortælle historien om Jesus. Det indeholder, at som Jesus gøre vel der, hvor vi kommer hen. Men centralt i alt missionsarbejde er selve ordet om Kristus i dets bredeste forstand. Mission er, hvordan dette ord indtager en

kultur på alle områder, kunst, mellemmenneskelige og politiske forhold, og intellektuelle og akademiske forhold.

Jesper Veiby: Jeg synes, det er spændende formuleret, David, at mission er at "indtage" en kultur. Man kan vel sige, at det går ud over det simple mandat, der er formuleret i missionsbefalingen - og som retter sig mod kirkens arbejde - men er en naturlig følge af denne, i takt med at oplærte og udrustede kristne gennemsyrrer samfundet på alle planer.

Det falder også godt i spænd med den forståelse af Guds rige som geografisk fænomen, fremfor som en begivenhed, der indtræffer på et givet tidspunkt, og som i hvert fald også Watchman Nee formulerede det. Guds rige er, hvor Guds vilje sker. Når Jesus sagde, at Guds rige var kommet nær, hang det sammen med, at de fangne blev sat fri, mennesker helbredt, dæmoner uddrevet osv. Når vi beder, ske din vilje her på jorden, som den sker i Himlen, beder vi indirekte om gudsrigets gennembrud her på jorden. Engang vil det naturligvis ske fuldt ud, men også nu kan og skal det ske i et mere begrænset omfang, men essentielt det samme, også jvnf. Skriftens ord om at vi har smagt den kommende verdens kræfter.

Men for at vende tilbage til din formulering: Hvis mission er at indtage også kunstens verden, den politiske verden eller den akademiske verden, så forudsætter det en anden tilgang i kirken end den, man nogle gange har set, hvor man i kirken tværtimod har boykottet universiteter, populærkultur eller det politiske liv. Mission må her forudsætte en villighed til at engagere sig og tage livtag med sådanne områder, hvis de til sidst eller i nogen grad skal kunne "indtages" for evangeliet?

David Jakobsen: Jeg er enig Jesper. Historikeren Mark A. Knolls bog "The Scandal of The Evangelical Mind" har givet mig meget her. Han demonstrerer, hvordan evangeliske kristne i høj grad, og jeg må nok med skam tilføje karismatiske i endnu højere grad, traditionelt har overladt det, han kalder "the life of the mind" til en sekulariseret humanisme, der har indtaget universiteterne. Jeg tror, vi skal indtage politik, kunst, filosofi osv. med evangeliets tanke. Det bredere sigte kunne kaldes for et bibelsk verdensbillede.

Rene Ottesen: Jeg vil igen tillade mig at tage afsæt i evangeliet som den historie, Jesus med sit

liv fortæller om Gud - og dermed sig selv. I det øjeblik, jeg modtager Kristus, modtager jeg også hans ord eller hans fortælling. Hans fortælling bliver en del af min historie, som ikke udviskes, men som forandres fra en tragedie til en - ja, lad mig kalde det en "happy ending".

Lad mig understrege, Jesper, at mit indtryk af det narrative ligger langt fra den konstruktivistiske tanke, hvilket falder i tråd med Walter Fisher, som jeg nævnte tidligere.

En anden teoretiker H. Porter Abbott fra Oxford har skrevet bogen "The Cambridge Introduction to Narrative". Den handler om de grundlæggende tanker omkring narrativet. Han henviser i bogen til en anden stor retoriker, Roland Barthes.³

Abbott mener at historien former vores identitet.⁴ Dette falder i tråd med Walter Fishers påstand om, at mennesket er et Homo Narrans, en hovedmetafor eller en metakode, som andre metaforer må underlægge sig, inklusive homo sapiens.

Jeg henleder opmærksomheden på disse teorier, fordi jeg tror, at Gud i skabelsen lægger så meget potentiale i mennesket, som efterfølgende bliver til den historie, der fortæller om hans godhed i os.

³ "Perhaps the fullest statement regarding the universality of narrative among humans is the opening to Roland Barthes landmark essay on narrative (1966). It is worth quoting at length: 'The narratives of the world are numberless. Narrative is first and foremost a prodigious variety of genres, themselves distributed amongst different substances - as though any material were fit to receive man's stories. Able to be carried by articulated language, spoken or written, fixed or moving images, gestures, and the ordered mixture of all these substances; narrative is present in myth, legend, fable, tale, novella, epic, history, tragedy, drama, comedy, mime, painting, stained-glass windows, cinema, comics, news items, conversation. Moreover, under this almost infinite diversity of forms, narrative is present in every age, in every place, in every society; it begins with the history of mankind and there nowhere is nor has been a people without narrative. All classes, all human groups, have their narratives, enjoyment of which is very often shared by men with different, even opposing, cultural backgrounds. Caring nothing for the division between good and bad literature, narrative is international, transhistorical, transcultural: it is simply there, like life itself.'"

⁴ "Narrative capability shows up in infants some time in their third or fourth year when they start putting verbs together with nouns. Its appearance coincides, roughly, with the first memories that are retained by adults of their infancy, a conjunction that has led some to propose that memory itself is dependent on the capacity for narrative. In other words, we do not have any mental record of who we are until narrative is present as a kind of armature, giving shape to that record. If this is so, then "our very definition as human beings," as Peter Brooks has written, "is very much bound up with the stories we tell about our own lives and the world in which we live."

Det er vel en slags mission i den forstand, at mission handler om at fortælle evangeliet med alt, hvad vi er som mennesker.

I Johannesprologen læser vi, at Gud er det ord, han selv udtaler. Her giver drillesætningen for alvor mening: "Det man siger, er man selv" - blot i den bedste udgave. Jesus giver sine disciple missionsbefalingen, hvor han befaler dem at *være* vidner. Jeg læser dette, som at den enkelte kristne ikke bare skulle være en apologet for den kristne tro. Det kristne menneske lever efter gudsmødet med Kristus, og Jesus er selve livsgrundlaget for det menneske, som i dåben er vokset sammen med Kristus. Her tager missionen sin øjeblikkelige begyndelse.

Den første kirke blev kaldt for kristne; lille Krist, eller mini-Jesus'er. Det oplevede de troende som en kompliment, fordi de gerne ville ligne Jesus. Derfor blev dette ord for fremtiden et adelsmærke for dem, der samlede sig i menighedsfællesskabet.

Jeg er overbevist om, at de kristne karaktertræk er de stærkeste kendetegn i missionsarbejdet. Man kunne se på de kristne gennem deres levevis og handlinger, at Jesus boede i den enkelte, hvilket gav en tiltrækning mod det kristne fællesskab. Ordet, der blev forkyndt, bekræftede blot den fornemmelse, sekulære mennesker allerede havde omkring de kristne.

Og så er ordene mission og evangelisation opfundne ord, som begge er to sider af samme sag. De udtrykker handlingen at fortælle historien om Jesus i ord og gerning.

Bruno Knutzen: Forkyndelsen af evangeliet er opfyldelsen af missionsbefalingen. Missionsbefalingen opfyldes der, hvor Gud og mennesker samarbejder. Samarbejde i frelsen er Guds metode.

Jeg har personligt rigtig stor sans for Treenighedens opgavefordeling i evangeliets fremkomst - som beskrevet i Ef.1. Her taler Paulus om Faderens, Sønnens og Helligåndens virke.

Først om Faderen, som har planlagt vores frelse "før verdens grundvold blev lagt" (Ef.1,4). Forudbestemt til barnekår, ifølge sin egen viljesbeslutning - altså: Faderens plan.

Så om Sønnen, som gav os "syndernes forladelse, så rig som Guds nåde er!" (Ef.1,7). Det gjorde han ved at ofre sit liv - sit blod - på Golgata, og således udførte han det, Faderen havde planlagt. Sønnen gjorde altså det, Faderen havde planlagt.

Så om Helligånden, som vi blev "beseglet med!" (Ef.1,13). Han, som er pant på vor arv. Et iboende pant, som tager det, Faderen planlagde, og som Sønnen udførte, og gør det tilgængeligt for os i det 21. århundrede. Helligånden levendegør og virkeliggør altså det, som Faderen havde planlagt, og Sønnen har udført.

Faderen planlagde evangeliet. Sønnen udførte de centrale dele af evangeliet. Helligånden gør dette tilgængeligt for mennesker i dag. Treenighedens samarbejde udvides til menigheden, så vi nu i forkyndelsen af evangeliet samarbejder med Guddommen og således opfylder missionsbefalingen.

Missionsbefalingen er således befalingen om at lade alle mennesker vide, at der findes en god Gud - alles Skaber - som har banet en ny og levende vej tilbage til sig selv. Eller med andre ord: Befalingen om at forkynde evangeliet.

3. Hvad er evangelisk kristendom? (Er der nogle vigtige kendetegn, som får evangeliske kristne til at skille sig ud - udover at de forkynder evangeliet? Hvad skal der til, for at man kan betegnes "evangelisk"?)

Bruno Knutzen: Evangelisk kristendom er for mig i udgangspunktet den kristendom, som forkynder evangeliet - de gode nyheder. Således adskiller den sig fra kulturkristendom, som er afhængig af hvilke lande, man er født i, og fra formkristendom, som er form, regler og liturgi. Kultur- og formkristendom vil ikke nødvendigvis forkynde evangeliet, men kan være tilfreds med det ydre.

Alle, som forkynder de gode nyheder - Guds frelsesplan som vist i Bibelen - kan således kaldes evangeliske kristne. Men kirkehistorisk er evangelisk kristendom defineret som den kristne kirke uden for den ortodokse og katolske kirke. Ved reformationen - og erkendelsen af retfærdiggørelse af tro - skete et brud med den katolske kirke. De, som brød med den katolske kirke, er dem, vi kalder evangeliske kristne. Det omfatter bl.a. den lutherske kirke, den anglikanske kirke, de reformerte kirker samt de fleste frikirker.

Jesper Veiby: Ja, det er nærliggende at følge den kirkehistoriske opdeling og koble evangelisk kristendom på netop reformationens fem sola'er "sola scriptura", "sola fide", "sola gratia", "solus Christus" og "soli Deo Gloria"; hvor nok de tre før-

ste, på dansk "Skriften alene", "troen alene" og "nåden alene" er de mest kendte.

Men personligt foretrækker jeg en anden tilgang, og her kunne man henvise til f.eks. D. W. Beddingtons fire punkter. Beddington søger at definere evangelisk eller evangelikal kristendom, og hans definitioner er så vidt jeg ved rimelig bredt anerkendte. Man kan, hvis man vil, diskutere nuanceforskellene på de to begreber, men for mig er de tæt på synonyme. Uanset så beskriver Beddington evangelisk eller evangelikal kristendom som kendetegnet af fire til lejligheden opfundne -ismer: 1) conversionisme, 2) biblicisme, 3) crucicentrisme og 4) aktivisme.

Eller på mere jævnt dansk:

1. Den enkeltes omvendelse, personlige stillingtagen til evangeliet og personlige tro er helt centralt. Det er derfor, der er appeller på evangeliske møder, og derfor mange evangeliske kristne anvender betegnelser som f.eks. "personlig kristen".

2. Guds Ord er det centrale omdrejningspunkt, både i forbindelse med frelsen og som ramme om det kristne liv og kirkens liv. Hverken traditioner eller menneskelige autoriteter må få lov at overskygge de retningslinjer, der er givet kirken i Bibelen.

3. Korset og heri implicit alt det, Jesus har gjort for os, er omdrejningspunktet for forkyndelsen og kirkens liv. Andre emner og spørgsmål har naturligvis deres plads og berettigelse, men de må ikke skygge for frelsesbudskabet og må ikke fylde mere i de troendes hjerter.

4. Evangeliet fordrer handling. Det kan komme til udtryk i alt fra evangelisation og mission over de kristnes opbyggelse og udrustning til et bredere engagement i verden omkring os, men må hverken afføde passiv venten eller introvert selvoptagethed.

En sådan definition har i mine øjne også den fordel, at den går på tværs af kirke- og konfessionelle grænser. Jeg er ikke sikker på, at den traditionelle, dogmatiske grænsedragning er den, som ligger tættest på Guds hjerte, endsiges er den, som bedst indfanger det vigtigste. Jeg vil mene, at ens tilgang til det kristne liv er mindst lige så vigtigt, og at punkter som ovenstående bedre indfanger evangelisk kristendoms "DNA" - og hermed også en vigtig del af bibelsk kristendoms "DNA".

David Jakobsen: Som jeg ser det, må der være mindst to kendetegn på evangelisk kristendom.

Den må for det første være trinitariansk. Det er en bekræftelse af, at Faderen sendte sin Søn og applikerer Sønnens værk ved Åndens arbejde nu. Faderen planlagde frelsen, Sønnen eksekverede frelsen og Ånden applikerer frelsen. Det må også være en bekræftelse af, at Skriften er Guds ord, det eneste autoritative åbenbaring af Gud og rettesnor for tro og lære.

Dette giver plads til et bred vifte af menigheder, der vil acceptere skriften - evangeliet i dets bredeste betydning - som det eneste autoritative grundlag. Det vil udelukke den katolske kirke som en evangelisk kirke. Den trinitarianske del går imod sekteriske forsøg på at forankre evangeliet i andet end Guds egen åbenbaring af sig selv.

Jesper Veiby: Nu vægtlægger jeg som sagt mere tilgangen til det kristne liv, men hvad angår læren ville jeg ikke nævne det trinitarianske som et særligt *evangelisk* "træk", men derimod som et distinkt *kristent*. Den katolske kirke er ikke en evangelisk kirke, men den er bestemt en kristen kirke, netop qua sådant.

Et andet læremæssigt punkt, som måske var værd at nævne, er om ikke legalisme hhv. judaisme diskvalificerer som evangelisk kristendom (og måske afhængig af graden som kristendom i det hele taget)? Paulus vender sig i meget stærke vendinger mod den ekstreme form, som f.eks. gør frelsen betinget af omskærelse, men også konflikten i forhold til mindre ekstreme udgaver af legalisme eller judaisme ligger som en understrøm i store dele af Ny Testamente. Meget senere har først adventister og senere nogle messianske menigheder placeret sig i judaisternes slipstrøm og efter min mening uden for evangelisk kristendom.

David Jakobsen: I forhold til det evangeliske og det trinitarianske, så ville jeg sige, at Treenigheden er en nødvendig, men ikke tilstrækkelig betingelse til at være evangelisk. Jeg er enig med dig, i at der nok også skal siges noget omkring tilregnet retfærdighed i forhold til at være evangelisk.

Rene Ottesen: Jeg husker engang, jeg enten læste eller hørte definitionen på, hvad der kendetegner evangelisk kristendom:

For det første har evangeliske kristne en tro på Bibelens guddommelige autoritet. Alle åndelige sandheder kan findes i Skriften.

For det andet har evangeliske kristen et stærkt fokus på forsoningen. Jesu død på korset er kardi-

nalhistorien i Bibelen, og forkyndelsen af denne indeholder en kraft til livsforvandling.

For det tredje er omvendelse for det enkelte menneske en nødvendighed. Omvendelsen er et udtryk for en mentalitetsændring, som viser sin frugt i dagliglivet.

For det fjerde er evangeliet ikke knyttet til ord alene. Den evangeliske lever evangeliet, hvilket også indbefatter en naturlig missionsbevidsthed.

Jeg mener dog, at det vil være urimeligt, hvis evangeliske kristne tager patent på ordet og knytter det til en særlig gren inden for kirken, eftersom disse kendetegn sikkert kan findes både blandt ortodokse og katolske kristne.

Jesper Veiby: De punkter, du nævner, flugter jo egentlig meget godt med Beddingtons punkter, og jeg kan kun erklære mig enig.

Hvad angår det sidste, du nævner, tror jeg også sagtens, man kan finde eksempler på katolikker, som i praksis går mere op i Skriftens autoritet end i pavens autoritet, ligesom man finder fokus på forsoningen, den personlige tro og missionsbevidsthed udenfor traditionelt evangeliske kirker. Men her ser jeg Beddingtons punkter - og dine - som deskriptive snarere end dogmatiske. De definerer for mig ikke en doktrinær opdeling af kirkefamilier, men udtrykker snarere, at man kan identificere grupper af kirker med visse fælles træk, som et udtryk for en væsentlig strømning i kirken, vel vidende at samme træk også forekommer (måske mere sporadisk) udenfor de pågældende kirker. Ikke ulig, at Åndens dåb jo trods alt også erfares udenfor pentecostale sammenhænge.

Men selvom punkterne i udgangspunktet er deskriptive, oplever jeg dem samtidig som et pejlepunkt, jeg kan identificere mig med, og hermed bliver de normative, men måske på en mindre dogmatisk måde. Som jurist ville jeg se dem som et udtryk for "soft law" fremfor "hard law", et mønster for adfærd ved siden af og rangordnet under Skriftens klare ord og direkte tale.

4. *Hvad er vigtigst: ret lære eller ret praksis? (Handler evangeliet om læren eller (også) om praksis? Og hvad er vigtigst, hvis noget?)*

David Jakobsen: Evangeliet er et ord, der, når det høres og tros, frelser og gør os til Guds børn. Hvis praksis omfatter at høre og tro, så er evangeliet

også praksis. Praksis er dog tydeligt tilstede ved bekendelsen og ved tydelige evangeliske handlinger som deltagelse i mindemåltid og tilbedelse sammen med andre troende.

Man kan godt beskrive evangeliets mål pragmatisk som puritanerne gjorde, som den lære, der lærer os at dø rigtigt og stå foran en hellig Gud. Når kristne i dag taler om praksis, så tænker de dog typisk på helt andre ting. Være god mod andre og sådanne ting. Disse er vigtige, men er en frugt af evangeliet - ikke selve evangeliet. Calvinister vil ofte fastholde, at omvendelsen må gå forud for troen, og med omvendelse også inkluderer anger over synd. Det er jeg ikke enig i. Angeren er, som Luther fastholder, en frugt af omvendelsen, ikke selve omvendelsen. Omvendelsen er en vendt sig til Kristus for retfærdighed i erkendelse af, at man er en synder, der står under Guds retfærdige dom. Praksis er en konsekvens af ordet - i den snævre betydning evangeliet og i den brede selve skriften. Det er ordet, der sætter os i stand til al god gerning. (2.Tim.3,16).

Jesper Veiby: Jeg er meget enig, David, men sagen er også, at man ofte sammenligner æbler og pærer, når man stiller lære og praksis op mod hinanden. Hvis spørgsmålet lyder, om det er vigtigst at have den rette forståelse af tungetale og dens udlægning eller ikke at leve i utugt, så vil jeg betone praksis, men hvis spørgsmålet angår synet på reinkarnation kontra praksis omkring indsættelsen af ældste, vil jeg betone læren. Det er afgørende, at man ved det stillede spørgsmål tænker på emner af samme tyngde.

På den ene side kan man spørge, hvad der er vigtigst: at man bekender sig til den lære, at man skal elske sin næste, eller om man rent faktisk elsker sin næste? Det giver vist sig selv. En ret lære, som ikke bliver praktiseret, er næppe noget værd i sig selv. På den anden side kan det være vanskeligt at opretholde en ret praksis, som ikke bakkes op af ens forståelse på området, altså af det, man "lærer". Man forkynder ikke evangeliet, hvis man ikke mener, der er et evangelium at forkynde. Man beder ikke for syge, hvis man ikke mener, at man kan og skal dette. Man omvender sig ikke fra givne synde, hvis man ikke mener, der er tale om synder i det hele taget.

Praksis kan dog også udspringe af Gud uden at udspringe af en formel lære. Den kvinde, som føler

sig kaldet til at undervise og forkynde, men som har svært ved at overskue alle argumenterne for og imod kvinders tjeneste, kan godt følge sit kald og heri gøre det rette og opleve Guds sanktion uden forud at være nået til en læremæssig afklaring. Tilsvarende kan erfaring og praksis være en katalysator, som får os til at revurdere fastlåst teologi eller lære. Helligånden kom således over Kornelius' hus, før Peter og de jødiske troende havde teologien på plads om hedningemission, ligesom kristne siden da er blevet døbt med Helligånden, selvom deres teologi sagde dem, at den side af gudslivet var et overstået kapitel.

Bruno Knutzen: Da troen - og adfærd, livsstil etc. - kommer af det, som høres, er ret lære fundamentet og forudsætningen for ret praksis.

Paulus taler om den sunde lære. Den sunde lære er den lære, som skaber sunde liv, sunde holdninger og sunde værdier. Så Paulus var optaget af, at det, han forkyndte - læren - skulle virke en livsforandring i deres liv, som tog imod læren.

Hvis praksis bliver usund - "forkert" - er det fordi, læren er forkert. Sund lære skaber sund praksis.

Praksis kan dog også give os en forklaring på den virkelighed, læren beskriver, og således hjælpe med at udforme læren. F.eks. den personlige oplevelse af åndelige virkeligheder, som hjælper os med at forstå Bibelens ord, og således hjælper os med at sætte ord på og udvikle læren.

Rene Ottesen: Bruno, jeg er enig med dig i, at ret lære på sigt vil føre til ret praksis. Lige såvel som evangeliet er en Guds kraft til frelse, så er det også en kraft til livsforvandling. Paulus taler om omvendelsens frugt. Frugt er et produkt, som frembringes efter tid og er et resultat af en proces. Det er den proces, evangeliet motiverer.

Ordet "omvendelse" betyder at forandre sit sind eller være villig til en mentalitetsændring. Jesus kalder til omvendelse i Matt.4,17, og Paulus taler om, at vi forvandles gennem sindets fornyelse.

Men jeg vil også henlede opmærksomheden på eksegese som en teologisk disciplin. Gordon Fee har skrevet flere gode bøger om emnet. Han understreger, at bibelfortolkning er en nødvendighed for at få kortlagt den rette lære.

Fee underviser fortolkningslærens to hovedgreber: eksegese og hermeneutik. Eksegese er den analyse af skriften, som handler om, hvilket bud-

skab forfatteren havde til sine første læsere. I følge Fee kan ordet aldrig betyde noget andet for os, end det gjorde for de første kristne. Eksegesis handler derfor om, at vi får kortlagt, hvorfor det pågældende skrift blev udformet, hvem modtagerne var, og hvilken kontekst, de levede i.

Dernæst kan vi tage hul på hermeneutikken, som fokuserer på, hvad Guds ord har at sige til os i dag. Og her kan udfordringerne opstå, hvis vi tillægger skriften et budskab, som de første læsere eller forfattere ikke ville kunne genkende. Der skal med andre ord bruges både almindelig sund fornuft suppleret med en god portion åndelig visdom og erfaring for at foretage den fortolkning, som er grundlaget for ret lære.

5. Hvad er forholdet mellem det karismatiske og det evangeliske? (Er det karismatiske en delmængde af eller et supplement til det evangeliske? Styrker den karismatiske dimension det evangeliske, eller omvendt? Og kan man egentlig have den ene uden den anden?)

David Jakobsen: Vi bør være karismatiske kristne, fordi vi er evangeliske kristne. En sand evangelisk kristen bør under læsning af Skriften blive en karismatisk kristen. Faren ved det karismatiske er at miste ankret ved Skriften og blive et domæne for sig selv for autoritativ åbenbaring. Den form for kristendom bør vi tage afstand til. Det er i Skriften, at Gud autoritativt har åbenbaret sig. Her finder vi tilstrækkelig åbenbaring til al god gerning. I Johs.14,22 viser Jesus modellen for åbenbaring. Det er at holde fast i Guds ord, så vil han og Faderen komme til os.

Når Ulf Ekman vender sig fra sin version af det karismatiske til den katolske kirke, så er springet ikke så stort, for spørgsmålet er, om han i sit syn på det karismatiske nogensinde var evangelisk. Når han i bogen "En Åndelig Leder" taler om, at kristne ledere skal modtage åbenbaringer fra Gud som de, nøjagtigt som Moses, skal udføre nøjagtigt, som de modtager dem, og fastholder, at menigheden er funderet på åndelige leders åbenbaring fra Gud, så giver han det karismatiske en rolle som autoritativ åbenbaring, der benægter Skriften som Guds eneste autoritative åbenbaring.

Jesper Veiby: Simpelt sagt kan man vel sige det sådan, at karismatisk kristendom, der ikke er evangelisk, er usund. Mens evangelisk kristendom, der

ikke er karismatisk, er mangelfuld. Og du har selvfølgelig ret, David, når du hævder, at den evangeliske kristne gennem læsning af Skriften bør blive karismatiske. Men sådan er virkeligheden ikke. Det er muligt at være evangelisk uden at være karismatiske, lige man kan være karismatisk uden at være evangelisk. Udfra traditionelle definitioner gælder dette således karismatiske katolikker, som du selv nævner.

Mere interessant er det i mine øjne, hvis man tager Beddingtons fire punkter, som jeg nævnte tidligere. Her er det ikke umuligt at forestille sig karismatiske sammenhænge, som er degenereret til indadvendt oplevelseskristendom uden den aktivistiske kant, som hører evangelisk kristendom til. Man kan også forestille sig karismatiske sammenhænge, hvor enten forkyndelsen af Åndsdaaben og åndelige erfaringer eller forventningen til Jesu genkomst overskygger forkyndelsen af korset og glæden over frelsen. Endelig kan man forestille sig karismatiske sammenhænge, hvor Guds Ord er gledet i baggrunden til fordel for en karismatisk leders eller profets påstande og åbenbaringer. (Her tænker jeg nu ikke på Ulf Ekman, som du nævner).

Her må man nøgternt indrømme, at den karismatiske dimension i kirkens liv og Helligåndens dåb i den enkeltes liv desværre ikke er nogen garanti for sund åndelighed eller bibelsk kristendom. Og i mine øjne vil nogle karismatiske sammenhænge jvnf. de just nævnte eksempler ikke kvalificere sig som evangeliske, selvom de formelt bekender sig til "sola scriptura", "sola fide" osv.

Hvor evangelisk kristendom og karismatisk kristendom forenes, får den evangeliske kristendom derimod den kraft, der skal til i evangelisation og mission, jvnf. Jesu løfte om kraft og udrustning ved Helligånden, mens den karismatiske dimension bevarer fokus på det vigtigste. Men jeg tror desuden, at den evangeliske dimension styrkes af den karismatisk kristendoms erfaringsdimension, hvor netop det karismatiske stærke fokus på erfaringen flytter fokus fra den blot og bart tilregnede retfærdighed til den "indpodede" og erfarede forvandling i den ny fødsel og den heri liggende stærkere bevidsthed om nyt liv og barnekår.

Bruno Knutzen: Jeg forstår det karismatiske som forkyndelsen og oplevelsen af Helligåndens overnaturlige virke i nådegaverne. Helligånden

virker også på andre måder - men hans karismatiske virke er knyttet til nådegaverne.

Jeg ser ikke en konflikt mellem det evangeliske kirkelandskab og det karismatiske. Endog den katolske og den ortodokse kirke har mange karismatikere i sin midte. Det er måske interessant i denne forbindelse også at overveje forholdet mellem det karismatiske og det evangelikale.

Jeg ser et skarpt skille mellem evangelikale kristne og karismatiske kristne. Dette skille er så stærkt, at dersom en evangelikal kristen bliver karismatiker, ophører han med at være evangelikal. Det karismatiske er ganske enkelt ukendt og uønsket land for den evangelikale; det er en anden sfære. På samme måde, som hvis en evangelisk kristen bliver katolik eller ortodoks, ophører han med at være evangelisk. Jeg kan selvsagt ikke vide, om et sådant menneske skifter teologi på væsentlige områder, men det kan sammenlignes med en murer, som bliver tømrer. Så er han ikke murer længere.... Men kan måske stadigvæk lægge mursten ind imellem...

Evangelikale kristne er også evangeliske - men adskiller sig ved at holde fast ved en stærk konservativ teologi uden karismatik. Nogle evangeliske kristne vil således kunne være mere frie i deres bibelfortolkning (eller undladelse heraf), end evangelikale kristne ville være.

Evangelikale kristne lægger vægt på følgende 4 elementer i deres tro: 1) Jesus Kristus er den eneste vej til frelse. 2) Dette sker gennem personlig tro og omvendelse og genfødsel ved Helligånden. 3) Bibelen er eneste rettesnor for liv og lære. 4) Dette skal forkyndes - opfyldelsen af missionsbefalingen - for alle mennesker.

En karismatiker kan - og vil for det meste - tro på de fire elementer, som kendetegner den evangelikale kristne. Men en evangelikal kristen vil have det særdeles svært med al tale om åndsåb, tungetale og overnaturlige nådegaver. De vil som hovedregel indtage positionen, at disse gaver ikke er for i dag eller er vældig begrænsede.

Den evangelikale kristne vil forkynde frelse - omvendelse og tro - og sandheder omkring det kristne liv. Men han vil undlade at forkynde og praktisere det som kendetegner karismatiske kristne.

Jesper Veiby: Du har ret i, Bruno, at mange evangelikale ikke er åbne for Åndens gaver idag,

men omvendt må man vel sige, at det ikke skyldes noget essentielt i selve deres evangelikale teologi, men snarere at de relativt hyppigt sammen med den evangelikale teologi abonnerer på en såkaldt cessationistisk teologi, der hævder, at Åndens kraft og gaver forsvandt med apostlene.

Man kan naturligvis ikke være cessationist og karismatiker samtidig, ligesom man ikke kan være både høj- og lavkirkelig. Men der er jo intet i de fire punkter, som du så rigtigt siger kendetegner evangelikale, som skulle udelukke, at de samtidig var karismatikere. Som David også så rigtigt sagde det: deres bibeltroskab burde jo snarere lede dem til netop at være det.

Så hvis man "skiller deres teologi ad" i en evangelikal og en cessationistisk del, så er det, jeg i hvert fald har svært ved at se forskellen på det evangelikale del og det evangeliske.

Dette ikke for at dissekere teologi, som om det var et objekt at forholde sig til, når det snarere burde være en sandhed, vi er overbevist om og passioneret omkring. Og det, du sagde før, om at alle, der forkynder evangeliet, er evangeliske kristne, får mig da i øvrigt lige til at standse op og overveje, om vi nogle gange er for hurtige på aftrækkeren og bruger alle disse opdelinger lidt for meget til at lave et "os" og "dem", selvom det selvsagt er nyttigt på mange områder at kunne kalde ting ved et navn.

Bruno Knutzen: Enig.

Rene Ottesen: Jeg har ikke flere kommentarer på forholdet mellem det karismatiske og evangeliske end dem, der allerede er givet. Der er en stærk sammenhæng, og det karismatiske kan ikke fungere uden det evangeliske, ligesom det evangeliske ikke kan overleve uden det karismatiske.